

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 30. marts 2011

Sag 69/2011

Anklagemyndigheden
(statsadvokaten for Nordsjælland og København)
mod

[REDACTED]
(advokat Kristian Mølgaard),

[REDACTED]
(advokat Merethe Stagetorn),

[REDACTED]
(advokat Torben Brinch Bagge) og

[REDACTED]
(advokat Michael Juul Eriksen)

I tidligere instans er afsagt kendelse af Østre Landsrets 1. afdeling den 2. december 2010.

Procesbevillingsnævnet har den 2. marts 2011 meddelt tilladelse til, at kendelsen indbringes for Højesteret.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Asbjørn Jensen, Thomas Rørdam og Michael Rekling.

Påstande

Advokaterne Kristian Mølgaard, Merethe Stagetorn, Torben Brinch Bagge og Michael Juul Eriksen har på vegne af de kærende nedlagt påstand om ophævelse af landsrettens kendelse af 2. december 2010, således at berømmelsen af 8. november 2010 opretholdes.

Sagsfremstilling

Den 10. august 2008 fandt et omfattende røveri sted mod Dansk Værdihåndtering. Under røveriet bar flere af gerningsmændene automatvåben, og gerningsmændene forhindrede politiet i at sætte efter dem ved bl.a. at sætte ild til 11 skraldebiler og ved at afspærre en motorvej med partisansøm. Udbyttet ved røveriet var på ca. 62 millioner kr.

Den 15. september 2010 blev 14 tiltalte personer dømt for røveriet ved Retten i Glostrup. De 14 tiltalte fik mellem 7 og 10 års fængsel. 11 ud af de 14 ankede byrettens dom ved domsafsigelsen, 1 modtog dommen og 2 udbad sig betænkningstid. Ved ankemeddelelse af 17. september 2010 ankede anklagemyndigheden dommen for så vidt angik alle tiltalte med påstand om domfældelse i overensstemmelse med anlageskriftet samt skærpelse.

Den 11. oktober 2010 indkaldte Østre Landsret til berammelsesmøde den 8. november 2010.

På mødet den 8. november 2010 foreslog retten retsdage fra den 28. februar 2011 til den 1. september 2011. Bortset fra den 11. maj 2011 var en eller flere af forsvarerne forhindret i at møde de foreslåede dage. Sagen blev herefter berammet til hovedforhandling i landsretten med første retsdag den 2. september 2011 og sidste retsdag den 22. marts 2012. Det fremgår af retsbogen, at flere forsvarere og anklagemyndigheden anførte, at en berømmelse så langt fremme var kritisabel og burde føre til ombeskikkelse, og at landsretten i den forbindelse anmodede de enkelte forsvarere om at oplyse, hvilke dage de kunne give møde i 1. halvår 2011. Sagen blev herefter udsat til et nyt forberedende retsmøde den 22. november 2010.

Både forsvarere og anklagemyndigheden fremsendte mulige mødedatoer i 1. halvår 2011, hvorefter landsretten på et retsmøde den 29. november 2010 oplyste, at man ville tage stilling til berømmelsen.

Den 2. december 2010 afsagde landsretten den påkærede kendelse, hvorefter den foreløbige forhåndsberømmelse ændres, således at hovedforhandlingen berammes med første retsdag den 3. maj 2011 og sidste retsdag den 20. december 2011.

Ved fremsendelsen af sagen til Højesteret har landsretten henholdt sig til sin afgørelse og har bemærket, at landsretten ikke har anmodet advokaterne Kristian Mølgaard, Merethe Stagetorn, Torben Brinch Bagge og Michael Juul Eriksen om deres endelige stillingtagen til, om de kan møde på de endeligt fastsatte tidspunkter, idet landsretten har villet afvente Procesbevillingsnævnets afgørelse om tilladelse til kære af landsrettens kendelse.

Anbringender

Advokaterne Kristian Mølgaard, Merethe Stagetorn, Torben Bagge og Michael Juul Eriksen har til støtte for påstanden om ophævelse af kendelsen af 2. december 2010 anført bl.a., at landsretten den 2. december 2010 ændrede berømmelsen af 8. november 2010 således, at de var forhindret i at møde, uanset at det var muligt for dem at møde andre dage i 1. halvdel af 2011. Det forhold, at de ikke kan møde de anførte dage, skyldes, at de fungerer som forsvarere i andre sager, hvilket må anses for lovligt forfald. De har repræsenteret deres klienter igennem et eller flere år, hvorfor deres klienter har et stærkt tillidsforhold til dem. At tvinge klienterne til at skifte forsvarer på nuværende tidspunkt vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 6 om frit forsvarervalg. Berømmelse af hovedforhandling i konflikt med en eller flere forsvarers muligheder for at møde, vil kun være acceptabelt helt undtagelsesvis og kun i tilfælde, hvor væsentlige hensyn til sagens fremme har en sådan vægt, at disse hensyn opvejer hensynene til at respektere det frie forsvarervalg. Dette er ikke tilfældet i den foreliggende sag, hvor forskellen i sluttidspunktet i henhold til de to berømmelser er ca. 3 måneder ud af en samlet sagsbehandlingstid på 43 henholdsvis 40 måneder, hvilket stort set svarer til den tid, hvormed sagen blev forsinket i byretten som følge af anklagemyndighedens forhold. Landsrettens bemærkning om "uanset om dette måtte medføre advokatskifte for enkelte af de tiltalte" kan ikke anses for en afbeskikkelse efter retsplejelovens § 736, stk. 2, jf. § 733, stk. 2, som kan indbringes for Den Særlige Klageret. Landsretten har således afskåret de tiltalte fra den rette prøvelse i henhold til de gældende regler. Hvis landsretten afbeskikker forsvarerne på nuværende tidspunkt, hvor der er få måneder til den planlagte hovedforhandling, vil det ikke være praktisk muligt for klienterne at vælge tilstrækkeligt erfarne andre forsvarere, der vil kunne nå at sætte sig ind i sagens materiale på ca. 40 ringbind.

Anklagemyndigheden har til støtte for påstanden om stadfæstelse af kendelsen af 2. december 2010 anført bl.a., at der ved det forberedende møde den 8. november 2010 ikke blev truffet en endelig afgørelse om berømmelse af hovedforhandling i sagen, idet der alene var tale om en foreløbig forhåndsberømmelse. Det følger af retsplejelovens § 730, stk. 1, at enhver, der er sigtet for en forbrydelse, har ret til selv at vælge en forsvarer, men det følger også af § 730, stk. 3, at retten på et ethvert tidspunkt under sagen ved kendelse kan afvise en valgt forsvarer, hvis betingelserne efter retsplejelovens § 733, stk. 2, for at nægte at beskikke ham foreligger. Efter retsplejelovens § 733, stk. 2, kan retten nægte at beskikke en forsvarer, hvis dennes medvirken vil medføre en forsinkelse af betydning for sagens fremme. Ligeledes kan en beskikkelse efter retsplejelovens § 736, stk. 2, tilbagekaldes, hvis betingelserne efter retsplejelovens § 733, stk. 2, for at nægte at beskikke den pågældende kommer til at foreligge. Retten kan således afbeskikke en forsvarer, hvis dennes medvirken vil medføre en forsinkelse af betydning for sagens fremme. I den foreliggende sag må hensynet til sagens fremme og især hensynet til de 10 varetægtsfængslede medtiltalte gå forud for hensynet til de fire tiltaltes frie valg af forsvarer. En forsinkelse af hovedforhandlingen på ca. tre måneder må anses for at være en betydelig forsinkelse. Østre Landsrets kendelse af 2. december 2010 er ikke i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, art. 6, idet retten til frit valg af forsvarer skal sammenholdes med retten til offentlig rettergang inden en rimelig frist, hvorfor det ikke er i strid med art. 6, at retten afviser en advokat, som ikke inden for rimelig tid kan påtage sig forsvarerhvervet. Det bør ikke føre til ændring af kendelsen af 2. december 2010, at Østre Landsret ikke ved samme lejlighed traf afgørelse om afbeskikkelse af de kærende forsvarere.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen omfatter et røveri med et meget stort udbytte og omfattende materiel skade til følge, og samtlige 14 tiltalte er af byretten blevet idømt langvarige fængselsstraffe. Sagsmaterialet fylder mere end 41 ringbind, og der er afsat mere end 60 retsdage til hovedforhandlingen i landsretten. De tiltalte er for de flestes vedkommende tidligere straffet for lignende kriminalitet og har været varetægtsfængslet i perioder af forskellig længde fra august 2008 og frem. En fastholdelse af den foreløbige berømmelse af 8. november 2010 vil indebære, at sagen forventes afsluttet i landsretten den 22. marts 2012, mens en fastholdelse af berømmelsen af 2. december 2010 vil indebære, at sagen forventes afsluttet den 20. december 2011, dvs. ca. 3 måneder tidligere.

Efter en samlet vurdering af sagens kompleksitet og omfang, den forholdsvis beskedne tidsgevinst, der vil blive opnået ved den ændrede berømmelse, samt hensynet til de kærendes forsvarervalg, finder Højesteret, at den foreløbige berømmelse af 8. november 2010 må opretholdes. Dette resultat findes ikke at være i strid med retsplejelovens § 843 a, jf. § 917, eller art. 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om behandling af sagen inden for en rimelig frist.

Det bemærkes, at landsretten i forbindelse med berømmelsen af 2. december 2010 burde have anmodet de kærendes advokater om deres endelige stillingtagen til, om de kunne møde på de dage, hvortil sagen blev berømmet, og i tilfælde af et benægtende svar burde have tilbagekaldt beskikkelsen, jf. retsplejelovens § 736, stk. 2, med deraf følgende mulighed for, at afgørelsen om afbeskikkelse kunne indbringes for Den Særlige Klageret i medfør af retsplejelovens § 737, jf. herved UfR 2000.1754 H.

Thi bestemmes:

Østre Landsrets kendelse af 2. december 2010 ophæves, således at berømmelsen af 8. november 2010 opretholdes.